Dariusz Michta

Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. Leona Schillera

DYSPOZYCJA WKŁADEM NA WYPADEK ŚMIERCI – ZAKRES PODMIOTOWY ORAZ PRZEDMIOTOWY

Streszczenie (abstrakt): Ustawa Prawo bankowe reguluje podmiotowe i przedmiotowe ograniczenia zapisu bankowego. Dyspozycja wkładem na wypadek śmierci może zostać dokonana przez posiadacza rachunku oszczędnościowego, posiadacza rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub posiadacza rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej. Beneficjentami dyspozycji mogą być: małżonek, wstępni, zstępni oraz rodzeństwo. Kwota wypłaty jest ograniczona do dwudziestokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za ostatni miesiąc przed śmiercią posiadacza rachunku.

Słowa kluczowe: bank, zapis bankowy, rachunek bankowy, posiadacz rachunku

DISPOSITION OF CONTRIBUTION IN CASE OF DEATH – SUBJECTIVE AND OBJECTIVE SCOPE

Abstract: The Banking Act regulates subjective and objective limitations of a bank bequest. A disposition of contribution in case of death may be made by the possessor of the savings account, the possessor of the savings and settlement account or the possessor of the term deposit savings account. The beneficiaries of the disposition may be: spouse, ascendants, descendants and siblings. The payment amount is limited to 20 average monthly remuneration in the enterprise sector excluding payments from profit, announced by the President of the Central Statistical Office for the last month before the death of the account possessor.

Keywords: bank, bank bequest, bank account, account possessor

Wstęp

Artykuł, który ukazał się w numerze 1/2019 „Eunomii”[1], był poświęcony historycznej ewolucji przepisów dotyczących dyspozycji wkładem na wypadek śmierci oraz naświetlał obecnie obowiązujące regulacje prawne, porównując zapis bankowy z podobną instytucją unormowaną w ustawie o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych[2]. Prezen-

[1] D. Michta, *Dyspozycja wkładem na wypadek śmierci – rys historyczny i obowiązujące regulacje*, „Eunomia” 1/2019, s. 9-15.

[2] Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2386 ze zm.

towane poniżej rozważania dotyczą z kolei zakresu podmiotowego (wkładcy i beneficjenci) oraz przedmiotowego zapisu bankowego.

1. Wkładcy

Ustawa Prawo bankowe[3] wprowadza ograniczenia podmiotowe w zakresie możliwości polecenia bankowi dokonania – po śmierci wkładcy – wypłaty z rachunku. Dyspozycji wkładem na wypadek śmierci mogą dokonać: posiadacz rachunku oszczędnościowego, posiadacz rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub posiadacz rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej. Nie jest natomiast możliwe dokonanie takiej dyspozycji w przypadku rachunku wspólnego, czyli rachunku bankowego prowadzonego dla kilku osób fizycznych (art. 57 w zw. z art. 51 ustawy Prawo bankowe). Zakaz ten jest uzasadniony podobieństwem dyspozycji wkładem na wypadek śmierci do testamentu, gdzie również nie dopuszcza się rozrządzeń w jednym testamencie więcej niż jednego spadkodawcy (art. 942 ustawy Kodeks cywilny)[4]. Dokonanie dyspozycji jest oczywiście prawem wkładcy, a nie jego obowiązkiem[5]. Wkładca może, pomimo wydania dyspozycji, nadal swobodnie dysponować swoim wkładem, w tym całkowicie go wyczerpać[6].

1.2. Umowa rachunku bankowego

Samo pojęcie rachunku bankowego nie zostało przez ustawodawcę zdefiniowane[7]. Rachunek oszczędnościowy, rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy oraz rachunek terminowej lokaty oszczędnościowej są prowadzone przez banki na podstawie umowy rachunku bankowego. Stronami umowy są bank i posiadacz rachunku. Zgodnie z art. 725 ustawy Kodeks cywilny[8] przez umowę rachunku bankowego bank zobowiązuje się względem posiadacza rachunku, na czas oznaczony lub nieoznaczony, do przechowywania jego środków pieniężnych oraz, jeżeli umowa tak stanowi, do przeprowadzania na jego zlecenie rozliczeń pieniężnych. Umowa rachunku bankowego jest umową nazwaną (uregulowaną w dwóch aktach prawnych – ustawie Kodeks cywilny oraz ustawie Prawo bankowe) oraz konsensualną (powstającą przez samo porozumienie stron – do zawarcia umowy nie jest konieczna wpłata środków na rachunek)[9]. Zawarcie umowy rachunku bankowego skutkuje powstaniem zobowiązania o charakterze ciągłym, zatem po jej zawarciu ani bank, ani posiadacz rachunku nie mogą od niej odstąpić ze skutkiem *ex tunc*, mogą ją natomiast wy-

---

[3] Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2187 ze zm.

[4] W. Pyzioł, [w:] *Prawo bankowe. Komentarz*, (red. E. Fojcik-Mastalska), Warszawa 2005, s. 197-198.

[5] Z. Ofiarski, *Prawo bankowe. Komentarz Lex*, Warszawa 2013, s. 424-425.

[6] R. Wiśniewski, *Charakter dyspozycji wkładem oszczędnościowym w myśl art. 37 prawa bankowego*, „Nowe Prawo" 7-8/1983, s. 69, D. Rogoń, *Prawo bankowe. Komentarz* (red. F. Zoll), Kraków 2005, s. 486.

[7] A. Tupaj-Cholewa, [w:] *Prawo bankowe. Komentarz* (red. H. Gronkiewicz-Waltz), Warszawa 2013, s. 174.

[8] Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1025 ze zm.

[9] W. Czachórski, A. Brzozowski, M. Safjan, E. Skowrońska-Bocian, *Zobowiązania. Zarys wykładu*, Warszawa 2009, s. 473.

powiedzieć ze skutkiem *ex nunc*[10]. Art. 49 ust. 1 ustawy Prawo bankowe wskazuje, iż banki mogą prowadzić w szczególności następujące rodzaje rachunków bankowych: 1) rachunki rozliczeniowe, w tym bieżące i pomocnicze oraz prowadzone dla nich rachunki VAT, 2) rachunki lokat terminowych, 3) rachunki oszczędnościowe, rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe, w tym rachunki rodzinne, oraz rachunki terminowych lokat oszczędnościowych, 4) rachunki powiernicze. Dyspozycji wkładem na wypadek śmierci mogą dokonać: posiadacz rachunku oszczędnościowego, posiadacz rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego oraz posiadacz rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej.

1.3. Posiadacz rachunku oszczędnościowego

Możliwości posiadacza rachunku oszczędnościowego w zakresie rozliczeń pieniężnych zależą w praktyce od umowy pomiędzy bankiem a posiadaczem rachunku. Z reguły posiadacz rachunku oszczędnościowego ma ograniczone możliwości dokonywania wpłat na rachunek i wypłat z rachunku, jednakże rachunki te są zasadniczo wyżej oprocentowane niż rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe[11]. Oszczędności mogą być gromadzone zarówno w walucie polskiej, jak również w walutach obcych[12].

1.4. Posiadacz rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego

Rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy łączy w sobie elementy rachunku rozliczeniowego, o którym mowa w art. 49 ust. 1 pkt 1) ustawy Prawo bankowe i rachunku oszczędnościowego. Posiadacz rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego może zarówno gromadzić oszczędności na rachunku, jak również dokonywać za jego pomocą różnych rozliczeń[13].

1.5. Posiadacz rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej

W przypadku rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej środki pieniężne zostają zamrożone na czas w umowie oznaczony – ustawodawca nie wprowadza dolnego i górnego limitu czasu trwania umowy. Zasadniczo oprocentowanie jest wyższe niż w przypadku rachunku oszczędnościowego i oszczędnościowo-rozliczeniowego. W ramach tego rachunku nie można jednakże przeprowadzać rozliczeń pieniężnych, a środki wypłacane są dopiero po upływie określonego w umowie okresu – chyba, że posiadacz, godząc się na gorsze warunki oprocentowania lub jego brak, wypowie umowę przed upływem terminu[14].

2. Beneficjenci dyspozycji wkładem na wypadek śmierci

2.1. Uwagi ogólne

Ustawa Prawo bankowe, w art. 56 ust. 1, wymienia enumeratywnie osoby mogące być beneficjentami dyspozycji wkładem na wypadek śmierci: małżonka, wstępnych, zstępnych

[10] J. Gołaczyński [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz* (red. E. Gniewek, P. Machnikowski), Warszawa 2017, s. 1434.

[11] A. Kawulski, *Prawo bankowe. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 260.

[12] Z. Ofiarski, *Prawo*…, s. 374.

[13] Z. Ofiarski, *Prawo*…, s. 374.

[14] A. Kawulski, *Prawo*…, s. 260, D. Rogoń, *Prawo*… (red. F. Zoll), s. 406-407.

lub rodzeństwo[15]. Jest to katalog zamknięty, wkładca i bank nie mogą umownie rozszerzyć zakresu zastosowania instytucji zapisu bankowego w ten sposób, iż beneficjentem dyspozycji wyznaczona zostanie osoba spoza osób wymienionych w art. 56 ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Oświadczenie wkładcy o wyznaczeniu innej osoby niż wymieniona w powyższym przepisie stanowi nieważną czynności prawną w rozumieniu art. 58 § 1 ustawy Kodeks cywilny, której nie konwaliduje nawet przyjęcie tego oświadczenia przez bank z milczącym akceptem, który nastąpił np. w wyniku błędu pracownika banku. Bank powinien jednak niezwłocznie powiadomić wkładcę o nieważności tego oświadczenia[16].

Przed nowelizacją prawa bankowego z 2004 r.[17] dopuszczalne było dokonanie dyspozycji wkładem na wypadek śmierci nie tylko na rzecz osoby fizycznej, lecz także na rzecz osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną[18]. Zmiana ma na celu zablokowanie wyprowadzania znacznych sum pieniężnych poza masę spadkową z pokrzywdzeniem spadkobierców ustawowych[19]. Należy uzupełnić, iż bank nie jest uprawniony do weryfikacji aktów stanu cywilnego. Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego[20] akty stanu cywilnego stanowią wyłączny dowód zdarzeń w nich stwierdzonych; ich niezgodność z prawdą może być udowodniona jedynie w postępowaniu sądowym.

2.2. Małżonek

Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy[21] nie podaje definicji legalnej małżeństwa, jednakże już w art. 1 wskazuje, jakie przesłanki należy spełnić, aby małżeństwo zawrzeć (forma cywilna i wyznaniowa zawarcia małżeństwa). Małżeństwo ustaje wskutek śmierci jednego z małżonków, uznania go za zmarłego, na mocy orzeczenia rozwodu przez sąd lub unieważnienia małżeństwa, przy czym prawomocny wyrok rozwodowy wywołuje skutki *ex nunc*, a wyrok unieważniający małżeństwo *ex tunc*.

Uzupełniająco należy wskazać, iż małżeństwo istnieje pomimo orzeczenia separacji, dlatego posiadacz rachunku może wydać taką dyspozycję wkładem, w ramach której beneficjentem będzie jego współmałżonek, pomimo orzeczonej pomiędzy małżonkami separacji.

---

[15] Beneficjentami dyspozycji wkładem na wypadek śmierci nie mogą być zatem np. powinowaci bądź osoby żyjące w konkubinacie.

[16] Uchwała Sądu Najwyższego z 30 grudnia 1975 r., sygn. akt III CZP 86/75, Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna oraz Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych 6/1976, s. 22-24. A. Szpunar, Uprawnienia do dysponowania wkładem oszczędnościowym na wypadek śmierci, „Nowe Prawo" 1/1977, s. 8

[17] Art. 1 pkt 34) ustawy z dnia 1 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw, Dz. U. z 2004 r. Nr 91, poz. 870.

[18] D. Rogoń, *Prawo…* (red. F. Zoll), s. 484.

[19] W. Pyzioł, *Zmiany w zakresie regulacji stosunków prawnych między bankiem a jego klientami*, „Prawo Bankowe" 5/2004, s. 128.

[20] Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2064 ze zm.

[21] Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 682.

2.3. Wstępni

Wstępni, czyli przodkowie danej osoby (ojciec, dziadek, pradziadek itd.). Osoby te są spokrewnione ze sobą w linii prostej.

2.4. Zstępni

Zstępni, czyli potomkowie danej osoby (dziecko, wnuk, prawnuk itd.). Zstępni i wstępni są wobec siebie w odwrotnej relacji. Dopuszczalne jest dokonanie zapisu bankowego na rzecz dziecka poczętego pod warunkiem zawieszającym, jeżeli urodzi się żywe (w drodze analogii można stosować art. 927 § 2 ustawy Kodeks cywilny). Nie ma przy tym znaczenia prawnego, czy urodzone dziecko jest zdolne do życia[22]. W imieniu dziecka jego prawa wykonuje przedstawiciel ustawowy.

2.5. Rodzeństwo

Rodzeństwo stanowią krewni w linii bocznej mający obu (brat, siostra) lub przynajmniej jednego (brat przyrodni, siostra przyrodnia) wspólnego rodzica.

2.6. Dyspozycja na rzecz kilku osób

Wkładca może dokonać dyspozycji na rzecz kilku osób mogących być beneficjentami dyspozycji, pod warunkiem zachowania ustawowego limitu określonego w art. 56 ust. 2 ustawy Prawo bankowe, tj. dwudziestokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za ostatni miesiąc przed śmiercią posiadacza rachunku. Kwota dyspozycji nie musi być równo rozłożona pomiędzy beneficjentów, każdy z nich może otrzymać inną kwotę[23]. W przypadku, gdy posiadacz rachunku wydał więcej niż jedną dyspozycję, a łączna suma dyspozycji przekracza powyższy limit, dyspozycja wydana później ma pierwszeństwo przed dyspozycją wydaną wcześniej. Dlatego w przypadku, gdy wkładca dokonał dyspozycji w kilku bankach, a łączna ich wysokość przekracza limit określony w art. 56 ust. 2 ustawy Prawo bankowe, osoby które otrzymały wypłaty na podstawie zapisów wcześniejszych zobowiązane są zwrócić uzyskane sumy, jako świadczenie nienależne, na rzecz banku, który wypłaty dokonał[24].

2.7. Charakter prawny zapisu bankowego (świadczenie na rzecz osoby trzeciej, jednostronna czynność prawna)

Zgodnie z art. 393 § 1 ustawy Kodeks cywilny jeżeli w umowie zastrzeżono, że dłużnik spełni świadczenie na rzecz osoby trzeciej, osoba ta, w braku odmiennego postanowienia umowy, może żądać bezpośrednio od dłużnika spełnienia zastrzeżonego świadczenia. W doktrynie można spotkać rozbieżne poglądy co do tego, czy dyspozycja wkładem na wypadek śmierci jest umową o świadczenie na rzecz osoby trzeciej, czy też jednostronną czynnością prawną. Część przedstawicieli doktryny wskazuje, iż mamy do czynienia

---

[22] J. Kuźmicka-Sulikowska, [w:] *Kodeks*… (E. Gniewek, P. Machnikowski), s. 1750.

[23] Dyspozycja nie musi być określona kwotowo, ale np. procentowo, czy ułamkowo.

[24] W. Pyzioł, *O tzw. zapisie bankowym na gruncie przepisów nowego prawa bankowego*, „Prawo Bankowe" 2/1999, s. 114.

z umową o świadczenie na rzecz osoby trzeciej, część badaczy wskazuje natomiast, że jest to jednostronna czynność prawna. Pierwszy pogląd, obecny przed nowelizacją ustawy Prawo bankowe z 2004 roku, wskazywał, że dyspozycja wkładem ma charakter dwustronny (z treści dawnego art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo bankowe wynikało, że beneficjenta wkładca miał wskazać w umowie[25])[26]. Zwolennicy poglądu drugiego wskazują, iż w przypadku wyboru konstrukcji z art. 393 ustawy Kodeks cywilny złożenie oświadczenia przez osobę trzecią, czyli beneficjenta dyspozycji bankowi lub posiadaczowi rachunku, iż chce skorzystać z zastrzeżonego świadczenia, powodowałaby nieodwołalność dyspozycji, a także brak dokonania jakichkolwiek zmian w tym zakresie bez jego zgody[27]. Wybór stanowiska drugiego skutkuje przyjęciem, iż nie można w żaden sposób ograniczyć posiadacza rachunku w odwołaniu lub zmianie dyspozycji[28]. Potwierdza to treść art. 56 ust. 3 ustawy Prawo bankowe, zgodnie z którym dyspozycja wkładem na wypadek śmierci może być w każdym czasie przez posiadacza rachunku zmieniona lub odwołana na piśmie.

3. Przedmiot dyspozycji wkładem na wypadek śmierci

Przedmiotem dyspozycji jest wierzytelność pieniężna wobec banku, wynikająca z umowy rachunku bankowego[29]. Stosownie do art. 56 ust. 2 ustawy Prawo bankowe kwota wypłaty, bez względu na liczbę wydanych dyspozycji, nie może być wyższa niż dwudziestokrotne przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, ogłaszane przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za ostatni miesiąc przed śmiercią posiadacza rachunku. W drodze przykładu – jeżeli wkładca zmarł w dniu 20 kwietnia 2019 roku, liczy się wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia podana w obwieszczeniu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za miesiąc marzec tego roku. Wkładca i bank nie mogą umownie rozszerzyć przedmiotowego zakresu instytucji zapisu bankowego ponad limit wskazany w art. 56 ust. 2 ustawy Prawo bankowe[30].

Roszczenie beneficjenta z art. 56 ustawy Prawo bankowe jest zbywalne i dziedziczne. Wierzytelność o dokonanie wypłaty może być zbyta w drodze przelewu[31]. Stosownie do art. 509 § 1 ustawy Kodeks cywilny wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), przy czym nie sprzeciwia się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Roszczenie beneficjenta przechodzi po jego śmierci – o ile beneficjent zmarł po śmierci wkładcy – na spadkobierców beneficjenta

[25] D. Rogoń, *Prawo*… (red. F. Zoll), s. 485.

[26] A. Kubas, *Umowa na rzecz osoby trzeciej*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego Prace Prawnicze" 78/1976, s. 40-41, A. Szpunar, *Uprawienia do dysponowania wkładem oszczędnościowym na wypadek śmierci*, „Nowe Prawo" 1/1977, s. 9-11.

[27] P. Szmitkowski, *Dyspozycja wkładem oszczędnościowym na wypadek śmierci (tzw. zapis bankowy) – zagadnienia praktyczne*, „Prawo Bankowe" 6/2001, s. 81.

[28] P. Szmitkowski, *Dyspozycja*…, s. 83, W. Pyzioł, „O tzw. zapisie...", s. 114.

[29] P. Szmitkowski, *Dyspozycja*…, s. 83.

[30] A. Szpunar, *Uprawnienia*…, s. 8.

[31] A. Szpunar, *Uprawienia*…, s. 11.

na ogólnych zasadach spadkowych[32]. Beneficjent musi bowiem żyć w chwili śmierci wkładcy – w przypadku, gdy beneficjent zmarł przed wkładcą, dyspozycja wkładem na wypadek śmierci traci skutki prawne. Do chwili śmierci wkładcy beneficjent nie może natomiast rozporządzać roszczeniem o wypłatę[33].

Podsumowanie

Podmiotowe (dotyczące osoby wkładcy i beneficjenta) oraz przedmiotowe (dotyczące wysokości kwoty) ograniczenia dyspozycji wkładem na wypadek śmierci mają swoje uzasadnienie w ochronie spadkobierców wkładcy. *De lege ferenda* można zastanowić się nad poszerzeniem zakresu podmiotowego i przedmiotowego tej ważnej i często spotykanej w praktyce instytucji prawa bankowego. W zakresie osoby wkładcy można rozważyć poszerzenie o innych posiadaczy rachunków bankowych niż tylko wymienionych w art. 56 ust. 1 ustawy Prawo bankowe. Nie jest natomiast wskazane poszerzenie – w stosunku do obecnie obowiązującej regulacji – beneficjentów dyspozycji. Wąski krąg beneficjentów (małżonek, wstępni, zstępni, rodzeństwo) rzeczywiście zabezpiecza najbliższą rodzinę wkładcy przed niekorzystnym dla niej rozrządzeniem majątkowym. Nie wydaje się także potrzebna zmiana w zakresie dopuszczalnej wysokości kwoty zapisu bankowego. Uzależnienie wysokości kwoty od zmiennego czynnika jakim jest przeciętne miesięczne wynagrodzenie oraz wysoki mnożnik (dwudziestokrotność) powodują, iż kwota dyspozycji jest stosunkowo wysoka i adekwatna do wartości pieniądza w chwili śmierci wkładcy.

Bibliografia

1. Czachórski W., Brzozowski A., Safjan M., Skowrońska-Bocian E., *Zobowiązania. Zarys wykładu*, Warszawa 2009.
2. Fojcik-Mastalska E. (red.), *Prawo bankowe. Komentarz*, Warszawa 2005.
3. Gniewek E., Machnikowski P. (red.), *Kodeks cywilny*. *Komentarz*, Warszawa 2017.
4. Gronkiewicz-Waltz H. (red.), *Prawo bankowe. Komentarz*, Warszawa 2013.
5. Gwiazdomorski J., *Wypłaty z wkładów oszczędnościowych po śmierci wkładcy*, „Nowe Prawo" 11/1964.
6. Kawulski A., *Prawo bankowe. Komentarz*, Warszawa 2013.
7. Księżak P., *Zachowek w polskim prawie spadkowym*, Warszawa 2012.
8. Kubas A., *Umowa na rzecz osoby trzeciej*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego Prace Prawnicze" 78/1976.
9. Ofiarski Z., *Prawo bankowe. Komentarz Lex*, Warszawa 2013.
10. Pyzioł W., *O tzw. zapisie bankowym na gruncie przepisów nowego prawa bankowego*, „Prawo Bankowe" 2/1999.

[32] P. Księżak, *Zachowek w polskim prawie spadkowym*, Warszawa 2012, s. 281.

[33] J. Gwiazdomorski, *Wypłaty z wkładów oszczędnościowych po śmierci wkładcy*, „Nowe Prawo" 11/1964, s. 1045-1046.

11. Pyzioł W., *Zmiany w zakresie regulacji stosunków prawnych między bankiem a jego klientami*, „Prawo Bankowe" 5/2004.
12. Szmitkowski P., *Dyspozycja wkładem oszczędnościowym na wypadek śmierci (tzw. zapis bankowy) – zagadnienia praktyczne*, „Prawo Bankowe" 6/2001.
13. Szpunar A., *Uprawienia do dysponowania wkładem oszczędnościowym na wypadek śmierci*, „Nowe Prawo" 1/1977.
14. Uchwała Sądu Najwyższego z 30 grudnia 1975 r., sygn. akt III CZP 86/75, Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna oraz Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych 6/1976.
15. Ustawa z dnia 1 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw, Dz. U. z 2004 r. Nr 91, poz. 870.
16. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1025 ze zm.
17. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 682.
18. Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego, t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 2064 ze zm.
19. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2187 ze zm.
20. Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2386 ze zm.
21. Wiśniewski R., *Charakter dyspozycji wkładem oszczędnościowym w myśl art. 37 prawa bankowego*, „Nowe Prawo" 7-8/1983.
22. Zoll F. (red.), *Prawo bankowe. Komentarz*, Kraków 2005.